

Asia: VN/32678/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rakennustyön turvallisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnon antajasta

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry kokoaa yhteen kiinteistöalan ja rakennuttamisen vastuulliset ammattilaiset. Jäsenemme ovat asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurin omistajia, rakennuttajia ja käyttäjiä sekä näiden ammattimaisia edustajia. Jäsenemme investoivat rakennetun ympäristön uudis- ja korjaushankkeisiin vuosittain 5–10 mrd. €. Raklin jäsenten omistama kiinteistökanta Suomessa on noin 100 milj. m².

Raklin lausunto

Raklin jäsenet ovat ammattimaisia kiinteistönomistajia ja rakennuttajia, ja heidän kanssaan käydyn vuoropuhelun perusteella olemme identifioineet voimassa olevasta työturvallisuusasetuksesta seuraavat keskeiset pykälien uudistustarpeet:

- Pääsuunnittelijan määrittely ja rooli on tuotava asetukseen
- Rakennuttajan ja toteuttajien rooleissa sekä asioiden jäsentelyssä on selkeytystarpeita
- Turvallisuusasiakirjan määrittely yhdeksi kokonaisuudeksi asetuksessa eli menettelyohjeet ja turvallisuussäännöt ovat yhtä kuin turvallisuusasiakirja

Rakennushankkeissa tapahtuvat onnettomuudet johtuvat yleisesti ottaen keskinäisten vastuiden epäselvyyksistä sekä viestinnän ja tiedonkulun ongelmista. Tätä taustaa vasten asetuksessa tulee olla ohjenuorana ja selkeänä sääntönä, että ensisijainen vastuu rakennushankkeen työntekijöiden turvallisuudesta on heidän työnantajillaan. Lisäksi rakennushankkeen päätoteuttaja on keskeinen rakennustyömaan toimija ja siten päätoteuttajan työnaikaisten toimivaltuuksien tulee olla riittävät.

Toteamme, että Raklin jäsenien keskeisiksi muutostarpeiksi todettuja asioita on huomioitu lausunnoilla olevassa asetusesityksessä. Kommentoimme esitystä mainittujen uudistamistarpeiden ja esityksestä tehtyjen havaintojen kautta.

Rakentamisen eri osa-alueiden huomioonotto

Voimassa oleva asetus on lähtökohtaisesti ollut hyvin talonrakentamispainotteinen, eikä nyt lausunnoilla oleva esitys juuri korjaa tätä ongelmaa. Yleisenä huomiona toteamme, että asetuksen jatkovalmistelussa tulisi vielä vahvemmin pyrkiä huomioimaan talonrakentamisen ja infrarakentamisen erot. Esimerkiksi luonnoksen 5 §:n vaatimus rakennuttajan työturvallisuusasiakirjan kokoamisesta yhdeksi kokonaisuudeksi on oikea lähestymistapa talonrakentamisen näkökulmasta. Se ei kuitenkaan palvele infrarakentamisen monipuolisia kokonaisuuksia, vaan infrarakentamisessa mieluummin tuotettaisiin useampi asiakirjakokonaisuus. Samoin infrarakentamisessa turvallisuusvarustevaatimukset ovat erityyppiset kuin talonrakentamisessa.

Rakennushankkeen pääsuunnittelijan tehtävistä säätäminen asetuksessa

Rakli pitää hyvänä, että asetusluonnoksessa määritellään pääsuunnittelijan tehtävät. Muutos yhtenäistää rakennustyön turvallisuusasetuksen ja rakentamislain ajatuksen rakennushankkeiden suunnittelun ohjauksen vastuunjaosta.

Rakentamislain pääsuunnittelijan velvoitteita koskevan 92 §:n mukaan: "...Pääsuunnittelijan on huolehdittava suunnittelun kokonaisuudesta ja laadusta sekä siitä, että rakennussuunnitelma ja erityissuunnitelmat muodostavat kokonaisuuden siten, että rakentamista koskevat säännökset ja määräykset sekä hyvän rakennustavan vaatimukset täyttyvät..." Tästä syystä on tervetullutta, että myös hankkeen turvallisuuden osalta pääsuunnittelija kokoaa suunnittelijoiden näkökulmia yhteen ja osaksi rakennushankkeen turvallisuusasiakirjaa.

Huomioimalla pääsuunnittelija suunnittelun työturvallisuusnäkökohdat kokoavana tahona tuetaan rakennuttajan, pääsuunnittelijan ja päätoteuttajan välistä yhteistoimintaa. Pääsuunnittelijan rooli työturvallisuudessa on huomioitu myös jo nykyisellään hankkeen eri osapuolten tehtävistä kertovissa Rakennustiedon tehtäväluetteloissa (pääsuunnittelun tehtäväluettelo).

Rakennuttajan ja pääsuunnittelijan välisessä suunnittelun turvallisuusnäkökohtia koskevassa roolijaossa rakennuttaja tuottaa suunnitteluun lähtötiedot. Pääsuunnittelija huomioi ja yhteensovittaa kohteen suunnittelussa esille nousevat työturvallisuusseikat sekä huolehtii, että suunnittelussa esille nousseet työturvallisuusseikat tulevat rakennuttajan tietoon ja esitetään siten tarvittavin osin kohteen turvallisuusasiakirjassa. Edelleen hankkeen erityissuunnittelijoilla tulisi olla velvollisuus tuoda oman suunnitelmansa turvallisuusnäkökohdat pääsuunnittelijalle tietoon. Vaikka erityissuunnittelijoita ja heidän rooliaan ei tuotaisikaan asetukseen, niin perustelumuiistiossa tämä periaate voitaisiin tuoda esille.

Tässä yhteydessä on hyvä, että perustelumuiistiossa on selvennetty, mitä tahoa infrarakentamisen hankkeissa pääsuunnittelija-termillä tarkoitetaan.

Asetuksen soveltamisalan selkiyttäminen

Pidämme erittäin hyvänä, että asetuksen soveltamisalaa on selvennetty asetukseen ja sen perustelumuiistioon. Raklin jäsenten hankkeissa –erityisesti, kun puhutaan koko kiinteistön tai laajemmin rakennetun ympäristön osan elinkaaresta – linjanveto siitä, milloin asetus tulee sovellettavaksi, on ollut haaste. Rakennustyön määrittely 2 §:ssä korjaa mainittua haastetta ja on siksi tarpeellinen.

2 § Määritelmät

Ehdotamme, että 4-kohdan turvallisuuskoordinaattoria koskevaan määritelmään, joka kuuluu “turvallisuuskoordinaattorilla rakennuttajan yhteiselle rakennustyömaalle nimeämää rakennuttamistehtävistä vastaavaa edustajaa” lisätään perään täsmennys “joka toimii rakennuttajan edustajana työturvallisuusasioissa”. Lisäys korostaisi sitä, että henkilö edustaa rakennuttajaa nimenomaan työturvallisuusasioissa, ei yleisissä projektinhallintaan liittyvissä asioissa.

5 § Rakennuttajan laatimat asiakirjat ja täytäntöönpanon seuranta rakennustyössä

Näemme hyvänä, että esityksessä on pyritty yhtenäistämään rakennuttajan turvallisuusasiakirjan kokoamista. Nykyisessä asetuksessa vaaditut kolme asiakirjaa turvallisuusasiakirja, turvallisuussäännöt ja kirjalliset menettelyohjeet on ollut kokonaisuus, joka ei käytännön hankkeissa

ole toiminut vaan säädöksen vaatimat asiat on jo nyt koottu yhteen turvallisuusasiakirjaan. Esitetty uudistus tuo säädöksen siis paremmin vastaamaan nykykäytänteitä.

Infrarakentamisessa turvallisuusasioiden jaottelu eri kokonaisuuksia koskeviin asiakirjoihin palvelee kuitenkin käytäntöjä paremmin, ja tämä tulisi ottaa vielä huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Perustelumuistiossa tulisikin tähdentää, että olennaista on, että työturvallisuusasiakirja tai hankkeen eri kokonaisuuksia käsittelevät turvallisuusasiakirjat sisältävät kussakin hankkeessa asetuksen pykälissä vaaditut kokonaisuudet

Esityksen pykälässä 5 todetaan koskien rakennuttajan laatimaa turvallisuusasiakirjaa ”Rakennuttajan on laadittava rakentamisen suunnittelua ja valmistelua varten kirjallinen turvallisuusasiakirja. Asiakirjassa on:

1) selvitettävä ja esitettävä rakennushankkeen ominaisuuksista, olosuhteista ja luonteesta aiheutuvat vaara- ja haittatekijät sekä rakennushankkeen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat tiedot. Selvityksessä on otettava huomioon myös maa- ja kallioperän geotekniset- ja muut turvallisuuteen vaikuttavat ominaisuudet, yhdyskuntatekniikan järjestelmät sekä liitteessä 2 tarkoitetut työt ja työmaahan liittyvä teollinen tai muu siihen rinnastettava toiminta; ”

Pykälän tarkennus liittyen maa- ja kallioperän ominaisuuksiin sekä yhdyskuntateknisiin järjestelmiin on uusi suhteessa nykyiseen asetukseen. Koska asetuksen kohta 1 sisältää jo maininnan rakennushankkeen olosuhteiden huomioimisesta, mielestämme lisäys ei ole relevantti eikä tuo lisäarvoa asetuksen kyseiseen kohtaan.,. eikä lisäystä tarvita. Maaperän- ja kallioperän ominaisuuksiin liittyvät asiat ovat toki tärkeitä rakennushankkeen turvallisuuden näkökulmasta, mutta aikaisempi muotoilu hankkeen olosuhteista on riittävä ja tarkemmat yksityiskohdat voidaan tuoda esiin perustelumuistiossa.

Perustelumuistiossa pykälään 5 liittyen todetaan ”Maaperän vaara- ja haittatekijöiden osalta kyse voisi olla riittävien lähtötietojen keräämisestä tehdyn kartoituksen perusteella, mikäli esimerkiksi tele- ym. verkkojen tarkkojen sijaintitietojen antaminen ei ole etukäteen mahdollista.”

Kyseistä perustelumuistion kohtaa lähtötietojen keräämistä koskien on ehdottomasti tarkennettava. ”Riittävien lähtötietojen” kerääminen on hyvin epämääräinen termi. Lähtötietojen keräämisen riittävyys tulee sitoa suunnittelun tuloksena valittuun hankkeen toteuttamisen tekniikkaan eli riittävät lähtötiedot täyttyvät, kun niiden perusteella on mahdollista huomioida suunnittelussa valittujen toteuttamistapojen turvallisuusnäkökohdat. Ei voi olla niin, että toteuttajan valitessa suunnittelusta täysin poikkeavan toteutustavan, rakennuttaja olisi asetuksen perusteella edelleen vastuussa riittävistä lähtötiedoista turvallisuusnäkökohtien arvioimiselle. Vaadimme, että kyseistä perustelumuistion kohtaa täydennetään.

Esimerkiksi maaperäselvityksissä riittävien lähtötietojen keräämisen tulee tarkoittaa tarkoituksenmukaista olosuhteiden selvittämistä, jotta hankkeen suunnitelmissa esitettyjen tekniikoiden ja tapojen toteutuksen turvallisuusnäkökohdat on mahdollista huomioida.

Pölynhallinnan suunnittelu ja seuranta

Koskien esityksen 59 §:ää ”pölynhallinnan suunnittelu ja seuranta” ja hankkeen pölynhallinnan velvoitteisiin liittyviä asioita toteamme, että kohta sisältää uusia velvoitteita rakennuttajalle. Verrattuna nykyisiin vaatimuksiin uusia velvoitteita rakennuttajalle olisivat hankkeen puhtaustasojen määrittely ja pölynhallinnan seurannan ohjeiden laadinta. On toki hyvä, että pölynhallinta huomioidaan myös rakennuttajan turvallisuusasiakirjoissa, mutta haasteeksi muodostuu vastuunjako.

Tulisi olla kristallinkirkasta, että hankkeen pölynhallinnan varmistamisen ensisijainen vastuu on työmaan työnantajilla. Tämä tulisi vielä selkeästi kirjoittaa perustelumuiistioon.

Pölynhallinnassakin on olennaista, että asetuksessa tunnistetaan rakentamisen eri osa-alueet. Asetusta sovelletaan sekä infrarakentamiseen että talonrakentamiseen. Nähdäksemme perustelumuiistiossa voisi tuoda esille, että yleensä yhdyskunta- ja infrarakentamisessa pölynhallintasuunnitelman laatimisen tarpeellisuus liittyy lähinnä tiettyihin infrarakentamisen osa-alueisiin kuten murskeen valmistukseen.

Somersalmi Mikko
Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry